GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Pedag. Fin. Acta

SKRIFTER

UTGIFNA AF SÄLLSKAPET

SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Tolfte häftet.

W. MEYER, Z. H.

En flicka som besökte folkskolan.

Helsingfors, 1885.

I

I en af Nylands wackraste trakter låg wid utkanten af en större by en liten förfallen stuga. Den hade ursprungligen warit rödmålad, men af ålder, regn och snö antagit en swartgrå färgton. Trappan war söndrig och förfallen, dörren sned, fönstren, försedda med en och annan näfwerruta, små och dunkla. Stugan hade på ena sidan en liten inhägnad, omfattande ett litet potatisland och ett gammalt mosbelupet äppelträ.

Inwånarne utgjordes af en arbetarefamilj: en medelålders man med hustru och fyra barn. Stugans inre företedde en anblick af brist, osnygghet och den största wantrefnad. Spiseln, swärtad af rök och sot war fyld af kol, utbrunna bränder, potatisskal och fiskhufwud, en eller två odiskade grytor fylda med smutsigt watten, ett par swarta skedar och slefwar samt en sotig, bucklig kaffepanna. Möblemanget utgjordes af twänne ruskiga sängar, stående wid hwar sin motsatta wägg, ett rankigt bord, en långbänk och två träpallar. Framför spiseln stod huggkubben, på hwilken husfadern om kwällarna brukade spjälka pärtor, eller sitta och röka sin pipa. Fönsterrutorna woro tjocka af rök och dam, hwarför alla föremål sedda genom dem inhöljdes i ett slags töcken. Från de smutsiga, illaluktande sängarna, hwilka öfwertäktes af en trasig fäll och kwarlefworna af ett gammalt täcke, framstucko två, tre tofwiga barnhufwuden med bleka, aftärda anletsdrag. Men — frågar läsaren, hurudan war då modern, kwinnan i detta hem? Ack, hon war, som ofta är fallet, okunnig, lat och wårdslös. Hon hade, ensam och föräldralös, tidigt kommit i tjänst som barnflicka i en bondgård. Men för sina dåliga anlags, sin lätjas och håglöshets skull blef hon bortkörd därifrån, flyttade sedan från ställe till ställe, och tjänade det ena året här det andra där. Slutligen gifte hon sig med en fattig, supig dräng, som war lika okunnig som hon själf.

I början woro fattigdomen och briften icke så kännbara, emedan mannen fortfarande tjänade som dräng och hustrun gick på arbetsförtjänst. Men då mannens dryckenskapslust ständigt tilltog och det blef ondt om förmånliga tjänster, samt hustrun fick sina många barn att föda, då stego nöden och briften in med stora steg. Nu inflyttade familjen i den ofwannämda lilla stugan. Här sökte mannen som dagkarl förtjäna sitt bröd, medan hustrun genom spinnande drog sin skärf till hushållet. Hade gudsfruktan, flit och ordning herskat i hemmet, så hade det wisserligen icke sett så ut, men dessa dygder woro främmande för den lilla stugans inwånare. Kyrkan wårdslösades likson alt annat. De hade icke i ungdomen aktat på att besöka den, därför stod den äfwen nu främmande för dem, och de förstodo icke att där söka tröst. Alla de sköna allwarliga lärdomar och förmaningar de erhållit under sin skriftskoletid, hade de med ungdomens wanliga sorglöshet och liknöjdhet glömt bort — och i de hus, där de tjänat, fäste man mera afseende wid deras arbete, än wid deras tänkesätt och gudsfruktan. Så hade tiden flytt bort. Mannen war förslöad och förswagad af oordentligt lefwerne, hustrun trött, liknöjd och olycklig, knotade ständigt öfwer sitt hårda öde. Hon anklagade icke sig själf, utan kastade som wanligt skulden på Gud och sina medmänniskor. — Hwarför skulle andra ha det så bra, medan hon war så fattig och olycklig? Kunde icke de rika skänka åt henne? Det wore ju de rikes skyldighet att hjälpa de fattige, hon för sin del ämnade wisst icke öfweranstränga sig med arbete för deras skull, de bättre lottade måste hjälpa henne. Så försjönk den olyckliga kwinnan i alt djupare elände.

I detta olyckliga hem wäxte barnen upp. De woro bleka och trånande, liknande källarwäxter, hwilka sakna frisk luft och solsken. Den älsta, en tolfårig flicka, såg skygg och sorgsen ut med ett wisst lillgammalt uttryck i sitt lilla magra ansigte. Hon war annars ett kärleksfullt barn med många goda anlag, men ytterligt wanwårdad och försummad. Likaså war det med de öfriga 3 barnen, twänne gossar och en liten flicka. De woro helt och hållet förwildade, smutsiga, trasiga och folkskygga. Då fadern war drucken och modern uppretad, wankades det hugg och slag och hårda

ord; men om någon bättre lottad, wälmenande granne tog sig för att göra någon anmärkning mot barnen, då togo föräldrarne ifrigt deras försvar och utforo i bittra ord och smädelser mot anklagarene.

Med en dylik behandling måste ju de stackars barnen föra en sorglig tillwara. Medan de yngre barnen, sprungo kring backarne och i smyg gjorde odygder, satt den älsta flickan, lilla Ewa, wanligtwis hopkrumpen i sängen under fönstret och tittade genom den immiga, oklara rutan ut längs landswägen. Hennes wackra, blåa ögon följde med ett melankolisk uttryck de gyllene solstrålarne, som lekte på trägrenarne i den högre upp belägna skogsbacken, och den lilla, muntra bäcken, som skuttade gladt fram mellan stenarna där nedanför, eller ock följde hon med längtansfulla blickar de glada skolbarnen, som i stora flockar gingo därförbi till den närbelägna skolan. Ack, hwarför skulle hon ensam wara utesluten från deras krets!? Hwarför fick icke hon komma i skola? War skolan kanske blott för de rikes barn? O nej, där gingo ju så många fattiga barn af hennes jämnåriga och lekkamrater. Ibland blefwo dessa tankar altför öfwerwäldigande; då kröp hon under täcket, gömde hufwudet i dynan och snyftade. Hon hade ofta bedt sin mor om att få gå till skolan med de andra barnen, men alltid fått owänliga, afsnäsande swar: „Hwad skulle du där göra, du har ju hwarken skor eller kläder! Dessutom behöfwer du icke gå dit och lätjas, ty aldrig har jag gått i någon skola och ändå har jag kommit min wärld igenom. Och så behöfwer du icke bli förmer än jag. Föröfrigt, skall jag säga, bli de bara högfärdiga, som gå i skolan." Så resonerade modern och hwarje inkast af lilla Ewa nedtystades strängt.

Ewa öfwertänkte moderns ord — inga skor, inga kläder? — Ja, det war sant, hon saknade bådadera. Om wintern fick hon mest sitta instängd mellan stugans fyra, trånga wäggar, emedan hon endera alldeles saknade skor, eller ock fick begagna något par af moderns aflagda, stora och ytterst trasiga. Inga öfwerplagg hade hon häller, blott en tunn bomullsklädning, som nöden twang henne att begagna både winter och sommar. Af barmhertiga grannar hade hon häller ingen hjälp att förwänta, ty moderns pockande, trotsiga sätt och allmänt kända wårdslös-

het och okunnighet, hade tillslutit grannarnes hjärtan äfwen för de stackars oskyldiga barnen. Så hade år efter år förgått. Ewa war nu 12 år gammal och kunde med njugg nöd stafwa igenom sin abcbok. Slutligen, ifölid af Ewas innerliga böner, pastorns i församlingen allwarliga påminnelser wid läsförhören, att hon skulle försöka lära sig något och enträgna uppmaningar till föräldrarne att skicka sina barn till skolan, randades den lyckliga dag för Ewa, då hon fick göra sitt inträde i skolan. Uppmärksamt hörde hon på alt som sades. Sluten och skygg satt hon under kwarterne och bläddrade i sin bibliska historie, betraktade sin griffeltafla eller sin stickstrumpa. War det wäl möjligt att äfwen hon skulle få lära sig något! Ja, hon hade redan lärt sig rita streck och otympliga bokstäfwer på taflan och sticka strumpa. — Huru ljuft, warmt, soligt och trefligt war det icke i skolrummet! Granriset på golfwet doftade så skönt, fönsterrutorna woro så klara att man såg den blåa himmelen och de klara solstrålarne lika tydligt, som hade man warit ute. På wäggen knäpte den stora klockan taktmässigt „tick, tack." — Ja, hon war lycklig, men kunde ej ännu riktigt fatta att det war sant. Hon beslöt att wara mycket beskedlig där hemma, att modern icke skulle taga henne bort från skolan.

II

Tiden gick. Ju mera skolans ordning, seder och skick wunno insteg hos lilla Ewa, desto mer ljusnade det inom henne, iakttagelseförmågan skärptes och begäret efter kunskaper ökades. Ensamwänd och sluten, som hon alltid warit, började hon småningom tänka öfwer och anställa jämförelser mellan sitt hem och sina kamraters, med hwilka hon genom skolan kom i närmare beröring. Hwarför war det alltid så ljust och gladt i deras hem, men mörkt, tungt och dystert i hennes?

En dag tog hon mod till sig och frågade sin mor därom.

„Dumma enfaldiga flicka, swarade modern wresigt, det war också en fråga! Begriper du icke, att det är fattigdomens skull, de rika hafwa alltid godt och präktigt i wärlden, men en fattig stackare har alltid swårt och nödgas arbeta åt den rike så godt

som till skänks." Sedan hon sagt detta, gaf hon spinnrockshjulet en häftigare knuff med handen och småputtrade för sig själf ord, som Ewa hwarken hörde eller förstod. Efter en stund steg hon upp, ställde rocken häftigt ifrån sig i wrån och sade: "Icke ids jag sitta här längre och spinna åt den snåla nämbemanskan. Jag är skyldig henne från förrigt och får således intet för min spånad. Nej, hon får alt wänta på sitt garn." „Men mor," inwände Ewa skygt, „nämbemanskan sade ju i går, då hon war här, att det brådskade med garnet, och pastorn talade i söndags så wackert i sin predikan och sade, att man måste wara trogen äfwen i det lilla samt tålig och" — — „Tig!" afbröt modern, „skall du lära mig? Är det så du lär dig i skolan?" Ewa häpnade och teg förskräkt öfwer att hennes älskade skola skulle angripas. Modern gick. „Hör Ewa," sade hon, i det hon wände sig om i dörren, „jag går nu till Gustafs Mina, om far kommer hem och begär mat, så finnes det fisk och litet kalla potäter i skåpet, sätt fram det — hör du!" — „Ja mor," sade Ewa bedröfwad i detsamma dörren slöt sig efter den bortgående modern.

Ewa upptog ånyo sin bibliska historie och försökte fortsätta läsningen af läxan, som genom samtalet med modern blifwit afbruten, men hur hon än försökte hålla sina tankar tillsamman och sätta sig in i berättelsen, så kunde hon icke lära sig den. Tankarna flögo oupphörligt till modern och hemmet. Ack hwarför war hennes mor sådan? Hwarför war hon alltid ond och wresig? Hwarför wille hon icke spinna? Den beskedliga, godhjärtade nämbemanskan skulle säkert gifwit dem någon extra betalning, om modern bara skyndat sig med hennes spånad. Ewa satt med tårfylda ögon och tänkte på huru ofta nämbemanskan gifwit henne en god warmbulle, färsk kärnmjölk eller en korg potatis. Ofta hade hon då sagt till Ewa: „Kära barn, du tyckes ha ett warmt och tacksamt hjärta, förblif alltid en god, snäll flicka, försök att lära dig nyttiga arbeten, blif flitig och ordentlig, och träd icke i din moders fotspår". Ack, huru gärna wille hon icke följa denna maning! Hon skulle lära sig alt hwad hon någonsin blefwe i tillfälle till! Hon wille lära sig spinna, wäfwa och sy, och så skulle hon wäfwa åt främmande och förtjäna mycket penningar, och då hon fått penningar, så skulle hon laga upp stugan. Hon

skulle köpa nya, klara fönster, låta mura en ny, hwit spisel och wäfwa nya täcken på sängarna. Tänk om jag nu skulle försöka spinna på nämbemanskans blår, medan mor är borta, så skulle hon snart få sitt garn färdigt. Lycklig och glad öfwer sitt påhitt satte hon sig wid rocken och försökte spinna. Men o, we, hon war icke wan därwid, tråden löpte tjock och ojämn kring rullen. „Hwad skall mor säga," tänkte Ewa förskräkt, då hon efter en stunds fåfänga bemödanden steg upp och betraktade sitt wärk. „Jag får lof att taga bort det ojämna garnet, annars wankas det stryk. Ack, om mor ändå wille lära mig spinna! Men jag wet, huru jag får lära mig. Jag skall gå till Marias mamma och bedja henne lära mig. Hon gör det säkert gärna och då få wi båda lära oss spinna, både Maria och jag. Det blir roligt". Ewa satt ännu wid spinnrocken och jämkade om rullen samt försökte taga bort den tråd hon spunnit, då dörren öppnades och ett par små, trasiga pojkar instörtade. „Jaså, du spinner på mors rock," utbrast den äldre med ett illparigt leende, — „jag skall minsann skwallra på dig, så får du stryk." — „Skwallra icke, Kalle, på syster Ewa, hon är ju alltid så snäll emot oss", sade den yngre af pojkarne, hwilka, som läsaren kanske redan gissat, woro Ewas bröder. „Hwar han i warit?" frågade Ewa, i det hon några ögonblick betraktade deras wåta, trasiga, nedsmutsade kläder. „Wi ha warit wid bäcken och fångat löjor," sade Kalle, „och Anton plumsade i," berättade han skrattande, „se bara, huru han fryser." Ewa betraktade deltagande brodern: „Stackars Anton, du har ingenting tort att taga på dig, ty du har inga andra kläder än dem du har på dig. Bara du ej blir sjuk, då du så fryser, det är redan höst och wattnet är kallt". „Du kan taga min jacka på dig," föreslog den äldre brodern, „den är torr, och så kan du lägga dig att sofwa, ty det är snart kwäll. — Men hwar är mor?" „Hon gick till Gustafs Mina". „Hwad skulle hon hos den ledingen?" — anmärkte Kalle. „Mor är alltid mycket wärre, då hon warit hos Gustafs Mina", sade Anton. „Men lämnade hon icke någon mat åt oss?" frågade Kalle åter. „Nej", swarade Ewa bedröfwad, „mor talade wisst om några kalla potäter och litet fisk, som finnes i skåpet, men det skulle jag lägga fram åt far, då han kommer hem." Ewa öppnade, under det

hon talade, skåpdörren och såg efter. „Nej, här finnes icke mera än far äter", sade hon, „men I skolen få en bit bröd, ty brödet räcker åtminstone en wecka ännu, hörde jag mor säga i dag." „Åh, icke behöfwer du spara fisken och potäterna åt far," sade Kalle, „ty jag såg honom hos skräddarens, både han och skräddaren woro redan fulla, så att icke will han ha någon mat i kwäll, nog lägger han sig att sofwa, när han kommer hem. Wore wi bara wäl i säng, och skulle icke mor komma hem dessförinnan, ty då börjar hon träta på far och då blir det slagsmål igen." „Men hwar är Anna i dag, jag har icke sett till henne sen i morse," sade Anton. „Hon gick till nämbemannens, och skulle stanna där några dagar för att taga upp potäter," sade Ewa. „Det war bra det", menade Kalle, „då få wi igen potäter, ty nämbemansmor brukar alltid ge god dagspenning." „I kunnen också gå dit," föreslog Ewa, „ty nämbemanskan sade i går, att hon behöfwer så mycket folk, hon bara kan få." Kalle skrapade sig i hufwudet och funderade, det war just ej roligt att hela dagen stå på knä och taga upp potäter, men Anton, som war mera stillsam och beskedlig, beslöt sig genast för att följande morgon gå och erbjuda sig till nämbemannens. Barnen pratade ännu en stund hit och dit. Plötsligt blefwo de afbrutna. Det hördes tunga, ojämna steg i förstugan och en person trefwade swärjande och smågrälande för sig själf efter dörrhandtaget. „Det är far!" ropade alla med en mun. Pojkarne sprungo förskräkta till sängen och gömde sig under täcket, lilla Ewa drog sig darrande undan i en wrå wid fönstret. Strax därpå öppnades dörren och en storwuxen, illa klädd karl ragglade in i stugan. Den luggslitna mössan satt bak i nacken, håret hängde stripigt ned i pannan, och de blodsprängda, glasartade ögonen stirrade med ett till hälften fånigt, till hälften ondskefullt uttryck omkring sig. „Hwad," skrek han, „är ingen hemma!" Intet swar följde. Barnen smögo sig tysta och darrande endast djupare i sina gömmor. Den druckne grälade och swor en stund öfwer den frånwarande hustrun och barnen, kastade sig sedan på sängen och war efter några ögonblick djupt insomnad. Nu först wågade Ewa lämna sitt gömställe och gossarne tittade fram undan täcket. „Det war bra att far somnade, innan mor kom," sade Kalle.

„Där kommer hon," hwiskade Ewa, som stod wid fönstret. I detsamma inträdde modern. Hon såg upphettad och ond ut. „Jaså, den fyllbulten har ändtligen sluppit hem. Skada att jag ej hann hem, förrän han somnade — han skulle minsann fått höra ord och inga wisor. Supa upp alt hwad han förtjänar wid skogshygget. Jag hörde nog af Gustafs Mina, huru han och skräddaren lefwat om. Det fins icke widare mat i huset än några brödkakor i taket. Hwarifrån skola wi få fisk och potäter och kläder åt barnen till wintern. Jag skulle själf behöfwa kängor och en duk — Gustafs Mina wäfde sådant präktigt halfylle åt sig till winterklädning, men så skickar också hennes man alltid hem penningar. Annat är det med mig, arma stackare!" Därwid brast hon ut i högljudd gråt. Dylika scener woro icke owanliga i den lilla stugan. De bägge gossarne brydde sig därför icke mycket om det, de lyssnade en stund till moderns klagan, och insomnade sedan helt lugnt. Ewa däremot, som war ett känsligt barn, blef alltid djupt gripen af dylika uppträden. Hon skulle så gärna welat trösta modern, men wågade icke säga något. — Då modern icke tyktes tala till henne, klädde äfwen hon af sig, lade sig och snyftade sig sakta till sömns.

III.

Ewas brinnande törst efter kunskaper, hennes flit, hennes stilla saktmodiga wäsen gjorde henne omtykt icke allenast af den wänliga lärarinnan och kamraterna, utan af hela byns inwånare. Hon war tjänstaktig och wänlig mot alla, ärlig och trogen i det, hon hade om händer, och gick stilla ur wägen, där hon icke behöfdes. Alla, som kände modern förwånade sig öfwer den flitiga, fromma, stilla dottern.

Genom skolans lärdomar och exempel och genom sin egen skarpa iakttagelseförmåga hade Ewa kommit underfund med, att det icke war rikdomen, som framkallade trefnaden i hemmet, utan att det war gudsfruktan, ordning och flit, som gjorde det. Det tydligaste exempel härpå såg hon hos en mycket fattig sjömansenka, moder till den förut omnämda lilla Maria, hennes kärasta kamrat.

I hennes stuga war alt idel ordning. Golfwet war renskuradt och beströdt med friskt enris, spiseln hwit och rensopad, när där icke brann eld, och de små fönsterrutorna woro som speglar. Öfwer sängen woro alltid bredda ett rent lakan och ett helt täcke, och den fattiga gumman war själf städse ren, hel och blid att se uppå. Då Ewa ibland om lördags- eller söndagskwällarne war på besök hos lilla Maria, brukade dennas mor nedtaga från hyllan den stora bibeln med mässingsknäppen och läsa för de båda barnen. Intrycket af dessa kwällar war obeskrifligt fridfullt — och ofta tänkte Ewa med en suck: „ack, hwarför är det icke så äfwen hemmma hos oss!" Men det war icke ofta hon fick tillåtelse att gå till Marias hem, ty hennes moder kunde icke tåla den ordentliga, hederliga enkan, som alltid tyst och stilla gick andra ur wägen och aldrig med blida ögon såg, att man talade ondt om sin nästa. Därför woro besöken i Marias hem dubbelt kära för Ewa. Enkan och hennes dotter sågo gärna den snälla och stillsamma flickan komma. Den förstnämda kände ett djupt deltagande för det stackars wanwårdade barnet och den senare hade warmt fäst sig wid den alltid wänliga och flitiga kamraten.

Wisserligen war Ewas hem icke mera så otrefligt, som då wi i början af denna berättelse första gången beträdde dess tröskel, ty ju äldre Ewa blef, desto ifrigare förde hon för att alt war i ordning där inne. Hon skurade golfwet twättade fönstren och sopade spiseln. Hon hade sina blomkrukor i fönstren: en wacker, hwit pelargonie och en myrten. Ja, hon hade också haft ett rosenträ, men det hade fadern engång som drucken i wredesmod kastat mot dörren, emedan han tykte, att det stod i wägen. Ewa tänkte sedan ofta med saknad på denna wäxt, som hon fått af pastorns dotter och som hon så mycket gladt sig åt.

Dotterns flit och kunskaper undgingo ej häller modern. Hon yfdes öfwer dem och skröt i granngårdarna öfwer sin snälla och kloka dotter. Skulle Ewa haft anlag för egenkärlek och högmod, så skulle moderns okloka beteende mycket skadat henne, men hon hade ett stillsamt och ödmjukt sinnelag, som icke yfdes öfwer de ringa kunskaper Gud satt henne i tillfälle att erhålla.

På detta sätt uppwäxte Ewa till en god och älsklig 16

årig flicka. Den skygga blicken hade försvunnit och ögat fått ett lugnt, stilla, halft wemodigt uttryck — prägeln af en sorglig barndom. I skolan hade hon utom bokliga kunskaper, samt skrifning och räkning äfwen lärt sig skickligt begagna synålen och sköta strumpstickorna. Spinna hade hon lärt sig af sin mor. För att öfwa sig i sömnad, brukade hon gå till herrskapen eller till någon af wärdinnorna i byn och begära syarbete, och om aftnarna då läxorna woro undanstökade satt hon flitigt wid nålen. Betalningen utgjordes dels af matwaror, hwilka kommo hela familjen till godo — eller ock af någon liten slant, som sedan anwändes till kläder åt de yngre syskonen, så att äfwen de kunde besöka skolan.

IV.

Det war midsommar. Solen sken klart. Syrener och rosor doftade, kyrkklockorna ringde och orgeln spelade härliga psalmer i kyrkan. Det låg en ljuflig frid öfwer hela naturen. Denna stilla, heliga sabbatsfrid hwilade ock öfwer en flock nattwardsungdom, som just nu trädde ut ur kyrkan. Twänne unga flickor hade skilt sig litet från de öfriga. Den ena af dem war smärt och fin med bleka anletsdrag och klara, wemodiga ögon, hwilka med ett halft drömmande uttryck blickade in i den blåa rymden. En stilla frid låg utbredd öfwer hela hennes wäsende. Det war Ewa. Den andra flickan war hennes barndomswäninna Maria.

De följdes åt ett stycke af wägen. Tigande gingo de bägge unga flickorna wid hwarandras sida. Bådas hjärtan tyktes uppfylda af tankar på den tid, de nyss genomlefwat. Slutligen stannade Maria wid en liten biwäg, som ledde till hennes hem. „Ewa", sade hon i det hon till afsked fattade kamratens hand, „skola wi icke wara tillsammans i eftermiddag?" „Jo, det skola wi wisst," swarade Ewa; „när jag ätit middag, så kommer jag efter dig. Wi skola gå till nämdemannens wackra björkhage". Maria nickade ett gladt och wänligt bifall, samt wek af på biwägen hemåt. Ewa stannade för att inwänta sina föräldrar, hwilka i dag på hennes innerliga bön äfwen warit i kyrkan. Modern hade stannat wid kyrkporten för att prata med en

grannkwinna, fadern såg hon icke, han hade förmodligen gått hem förut.

När den enkla middagen war undanstökad, far och mor gått ut hwar på sitt håll, och de mindre syskonen sprungit att leka med grannbarnen i skogsbacken, tog Ewa nya testamentet, som hon för sin flit erhållit af pastorn i skriftskolan och gick till Maria. Det war i dag så högtidsstilla i enkans lilla stuga. Blommande rönnar och späda, gröna björkar stodo här och där kring wäggarna, enriset på det nyskurade golfwet doftade så friskt, och en bukett wilda nyponblommor och wackra syrener stodo i en glasburk på bordet, hwilket Marias konfirmationsdag till heder war prydt med en snöhwit linneduk. Enkan själf satt wid bordet med den stora bibeln uppslagen framför sig, hon hade just läst ett stycke därur för Maria, då Ewa inträdde. „Guds frid," hälsade enkan och räkte wänligt den inträdande handen. „Det war snält att du kom. I han warit så lång tid tillsammans dagligen både i skolan och skriftskolan, och fått lära så mycket nyttigt och godt, hwilket alt Gud låte lända er till wälsignelse. Det är därför icke mer än rätt att i nu firen denna eder högtidsdag i hwarandras sällskap. „Ja, ja," tillade hon efter en stund: „I kommen nu ut i wärlden och fån härefter själfwa swara för edert görande och låtande, men kommen ihåg, hwad jag nu säger eder: Förblifwen alltid fromma och rättskaffens, flitiga och arbetsamma, och waren ärliga och trogna i det, I hafwen för händer, så kommer det för wisso att gå eder wäl i wärlden." Enkan såg wid dessa ord så hög och allwarlig ut och hennes ögon hade en förunderligt klar glans, så att Maria och Ewa stilla nedböjde sina hufwuden och inom sig gjorde fromma löften att alltid förblifwa så. Efter att ännu en liten stund hafwa pratat med enkan stego de bägge flickorna upp och gingo till den af Ewa föreslagna hagen.

Nämdemannens björkhage låg nere wid sjöstranden. Det war som sagdt i dag midsommardag och hela naturen hade prydt sig i sin skönaste skrud. Folket tykte sig icke i mannaminne hafwa haft en så wacker midsommar. Allt war så grönt, lummigt och frodigt. Rönnarna gungade sakta sina af doftande hwita blommor öfwerhöljda grenar, och björkarna hängde sina långa, slo-

kiga kwistar ända ned till marken. De ljusgröna löfwen glittrade i solskenet och fåglarne flögo jublande från gren till gren. Otaliga mångfärgade blommor framtittade ur det saftiga gräset på ängarna, och rågen på åkern böljade i långa, djupa wågor för de lätta windfläktarne. „Ser du huru wackert här är," sade Maria, där de stodo på en mossbelupen klipphäll wid sjöstranden. Framför dem låg den solbelysta hafswiken som en skimrande spegel, blott då och då krusad af en lätt windkåre. Björkarna hängde sina grenar ned i wattnet och den gröna säfwen bugade sig djupt för de små böljorna. „Ja, låtom oss sätta oss här", sade Ewa. Då de suttit en stund sade hon: „Ack om det ändå alltid wore midsommar." „Hwarför skulle du önska det?" frågade Maria. „Jo, jag tycker att alt då är så wackert och skönt, då är också människan gladare och lättare till sinnes, och då är det också lättare att wara god och göra godt, men om höften, då det regnar och stormar och är mörkt och om wintern, då det är kallt då, då är det så swårt och". . . Ewa afbröt sin tankegång. En hel här af sorgliga barndomsminnen — dystra höstar och långa, enformiga wintrar drogo förbi hennes själ. „Jag åter", inföll Maria, „tycker om höften och wintern, ty då hinner mor wara hemma och då sitta wi alltid om kwällarne och arbeta tillsammans; mor brukar då berätta historier från sin ungdom — eller ock läser jag för henne från någon bok, men om somrarne är hon alltid på arbete hos främmande". „Ja, det har warit helt annat med dig", sade Ewa likson litet twekande. Maria förstod, att Ewa syftade på de bedröfliga förhållandena i sitt hem och fattade deltagande hennes hand. „Wet du Ewa, hwad mor säger: Hon tycker, att din mor icke mera är så ondsint och trätgirig som förut, och att eder lilla stuga nu blifwit så uppstädad, till och med trappan och gården äro renssopade — och det är din förtjänst, säger mor". Wid dessa ord slingrade Maria sina armar kärleksfullt kring Ewas hals. Ewa rodnade öfwer berömmet. „Jag skulle så gärna wilja stanna hemma någon tid och pysla om far och mor samt sy åt systonen och försöka få dem i skolan", sade hon, „men maten räcker icke till för så många. I höst kommer dessutom syster Anna hem, som i 2 år tjänat som barnflicka, för att i sin tur gå litet i

skolan. Min plan är därför att söka mig någon tjänst. Wet du", fortfor hon därefter med strålande ögon, „jag får nu äfwen lära mig wäfwa. Jag talade härom dagen med nämdemanskan och hon bad mig komma dit på en tid, så skulle hon lära mig. War det icke bra wänligt gjordt af henne?" „Ja wisst. Hör du, Ewa, din mor borde wara bra glad öfwer dig. Tänk huru mycket du lärt dig på dessa 4 år, du gått i skolan. Jag känner ingen af skolflickorna, som syr så fort och bra, som du och som stickar så flinkt strumpa. Och när du nu får lära dig wäfwa, så är jag öfwertygad om, att du snart blir ortens flinkaste, mest anlitade wäfwerska", sade Maria skrattande. „Åhå, Maria, icke går det så fort för en nybörjare att komma i ropet för att wara en skicklig wäfwerska", menade Ewa, — „därtill behöfs mångårig öfning, kan jag tro". „Åh, jag känner dig nog. När du en gång kommer i farten, så klappar du till wäf på wäf", skrattade Maria. „Mor har också lofwat lära mig wäfwa, ty jag kommer att åtminstone tilswidare stanna hemma", sade Maria. „Wet du", tillade hon, „jag har tänkt börja sy kläder, ty jag har en sådan lust och fallenhet därför. Då jag här om dagen talade med mor därom tykte hon det wara en god tanke, och hon lofwade själf hjälpa mig, ty hon har i sin ungdom warit och är ännu, som du wet, en mycket snäll sömmerska". Flickorna pratade ännu en stund om hwarjehanda. Slutligen sade Ewa, i det hon uppslog sitt nya testamente: „Nu ha wi suttit länge nog och pratat, låt oss nu läsa litet tillsammans och sedan gå hem". När flickorna läst för hwarandra hwar sitt kapitel och dessutom ett och annat bibelspråk, som särdeles tilltalat dem, sade Maria: „Ewa låtom oss komma öfwerens att hwarje afton och morgon läsa, om icke mera, så hälst ett par wers från wåra nya testamenten. Wi kunna wäl aldrig i lifwet få så brådt om, att wi ej skulle hinna med det." „Ja, det skola wi göra", sade Ewa gladt och räkte wäninnan handen. „Så mycket tid måtte wi wäl alltid hafwa, om ej annat så stiga wi litet tidigare upp, och när wi så ofta läsa, så lära wi oss småningom några bibelspråk utantill, och dem kunna wi läsa ur minnet, ifall wi någon gång blifwa sjuka och ej orka läsa, eller annars omöjligt få tillfälle därtill. Och nu Maria måste wi gå hem."

„Hör Ewa", sade modern, då denna följande morgon skulle gå till nämbemannens för att lära sig wäfwa. „Du har icke omtalat, hwad nämbemanskan lofwat dig i lön, för att du skall wäfwa åt henne". „Lön?" upprepade Ewa litet förlägen, „icke war det fråga om någon lön. Jag får ju mat och får dessutom lära mig, är icke det nog? Jag är ung och owan och kan wäl fördenskull icke så snart göra henne någon nytta". Modern lätt Ewa knapt tala till slut, innan hon utfor i häftiga förebråelser öfwer dotterns enfald och nämbemanskans snikenhet, som lät den fattige arbeta för intet och så widare. Det war endast med möda Ewa förmådde lugna modern och först, sedan hon förespeglat henne, huru mycket hon i en framtid kunde förtjäna, om hon lärde sig wäfwa, fick hon tillåtelse att gå till nämbemannens.

Sommaren war förgången. Ewa hade som Maria förutspått, anwändt den flitigt. Nämbemanskan hade alt skäl att wara nöjd med sin elew. Hon hade lagt upp helt korta wäfwar, på det Ewa skulle hinna med flere och dessutom komma i tillfälle att lära sig olika slag af wäfnad. Hon hade äfwen fått wäfwa åt sig själf en bomullstygsklädning, hwartill nämbemanskan skänkt henne garnet.

Den flitiga, läraktiga flickan war allmänt omtykt i byn. En fru i grannsocknen, hwilken hört henne omtalas, kom en dag till nämbemannens och bad att få henne i tjänst till sig. Ewa war genast willig därtill, och de öfwerenskommo, att hon skulle tillträda sin nya befattning om hösten. Ewa stannade några weckor i hemmet, innan hon började sin tjänst. Hon wille hjälpa sin mor med att lappa och laga syskonens och faderns kläder. Den beskedliga nämbemanskan hade gifwit henne åtskilliga klädesplagg, hwilka hon nu ändrade och lagade upp åt småsyskonen till wintern. Af sin hjälpsamma, wälwilliga lärarinna i skolan hade hon lärt sig att själf klippa till de enklaste och wanligaste klädesplagg, hwilket nu och framdeles kom henne wäl till pass. Ännu måste Ewa tala med modern om en sak, som låg henne warmt om hjärtat, nämligen syskonens skolgång. När hon först framställde

sin begäran, tykte modern, att det kunde wara nog med det lilla de redan fått lära sig, samt anförde huru swårt det wore för henne att skaffa dem kläder och underhålla dem i skolan. „Af far din", slöt hon sitt tal, „har jag ingenting att wänta, ty han super upp alt, hwad han förtjänar och snart får jag föda honom också". Sedan Ewa lofwat skicka en del af sin lön åt modern för anskaffande af det nödwändigaste, så gaf denna slutligen sitt bifall till hennes bön.

Ewa hade en aftonskymning kort före sin afresa begifwit sig till Maria, för att taga afsked af denna sin barndomswäninna. På hemwägen såg hon några karlar, hwilka gingo ett stycke framför henne, släpa på en mänsklig warelse. Drifwen af en obestämd aning skyndade hon framåt och såg till sin förskräckelse, att det war hennes far. Han hade drucken begifwit sig ifrån byn, snafwat öfwer en sten, fallit och slagit sig mycket illa. Medwetslös bars han nu hem. De närmast följande dagarne bragte sorg och bekymmer öfwer den lilla familjen. Den af dryckenskap förswagade mannen blef allwarsamt sjuk. Nu wisade sig Ewas milda, weka natur i sin wackraste dager. Hwarken natt eller dag wek hon från faderns bädd. Hon war alltid till hands att jämka hans kuddar, räcka honom en dryck watten, då febern brände honom — eller tala några wänliga ord till honom. Ett par gånger, då fadern war redig, hade hon till och med fått läsa för honom ur det kära nya testamentet. Dessa ögonblick kände hon sig obeskrifligt lycklig. Modern gick under dessa dagar sysslande ut och in i stugan, eller ock war hon hos någon grannkwinna. „Jag gissade alt, att det så skulle gå", sade hon ibland med bitterhet blickande åt sängen, där mannen låg. „Kanske är det så godt, om han dör, ty någon nytta kan han ändå icke mera göra, och jag skulle till slut få föda honom också." „O, mor, mor, tala icke så!" bad Ewa gråtande. „Kanske skulle far blifwa annorlunda, om han nu blefwe frisk." „Han blir aldrig annorlunda", war moderns korta swar.

Nu skulle Ewa resa. Hon hade tillslutit sin fars ögon och sett honom föras bort i kyrkogårdens tysta gömma. Gråtande räkte hon handen åt mor och syskon, och gick nya skiften af sitt lif till mötes.

V.

Fyra år woro förgångna. Wi återfinna Ewa hos samma wänliga fru i grannsocknen, hos hwilken hon tagit tjänst. Ärligt, troget och samwetsgrant hade hon förrättat sina åligganden. Hon hade troget hållit sin öfwerenskommelse med Maria att hwarje morgon och kwäll läsa, om icke mera, så åtminstone ett par werser från nya testamentet. Och hon hade alltid tid därtill. Huru mångahanda än göromålen woro, så fans det dock alltid några ögonblicks ledighet för henne att läsa. Det hände någon gång, då hon hade ogudaktiga och lättsinniga kamrater, att dessa hånande hennes gudsfruktan tanklöst sade: „Nå, Ewa läser wäl nog för oss allesamman". På dylika ord swarade Ewa blott med en stilla förebrående blick. Hon tykte, att hon, för hwarje gång hon läste, fick mera krafter att blifwa bättre, och mera nöje att förrätta sina sysslor. Sin lön delade hon i trenne delar. För den ena af dessa delar köpte hon de nödwändigaste kläder hon behöfde, den andra delen lade hon å sido för sin mors och sina syskons räkning, och den tredje — förwarade hon för oförutsedda behof. När en fåfäng kamrat engång skrattade åt hennes enkla, ytterst anspråkslösa garderobe, och frågade, hwarför i all wärlden hon icke köpte sig fina wackra kläder, när hon ändå hade så stor lön, swarade Ewa: „Jag har min gamla, fattiga mor och mina yngre syskon att tänka på — och dessutom har jag ju de nödwändigaste kläder jag behöfwer. Jag har några omgångar starka, ändamålsenliga underkläder och klädningar, jag har hela, starka kängor och ett warmt öfwerplagg för wintern, hwad behöfwer jag mera!" „Jag menade bara", swarade kamraten förlägen, ty hon hade också en gammal orkeslös mor, som hon aldrig gifwit något åt, utan af hwilken hon twärtom mottagit, hwad denna genom sitt arbete förtjänat och kunnat gifwa henne, — „jag menade bara, att

om du skulle anwända hela din lön till kläder, så skulle du få så mycket, och dessutom wackra och fina, medan du nu alltid begagnar, grofwa och hemwäfda plagg". „Hwad skulle jag med de fina kläderna göra", swarade Ewa. „De passa icke för mig — eller i allmänhet för wårt stånd. De hemgjorda äro mycket starkare och warmare och lämpa sig bäst för wårt arbete.

Ewa brukade äfwen själf förfärdiga sina kläder. Då hon alltid flinkt och hurtigt gjorde undan sina sysslor, så fick hon ibland, då hon begärde det, af sin wänliga wärdinna en liten fristund, ja stundom en hel eftermiddag. Dessa lediga stunder anwände hon att sy och laga sina kläder, och då hon städse tog tiden i akt, samt med lust och ihärdighet grep hwarje arbete an, så fick hon alltid tillräcklig tid för sitt eget arbete. Hon war glad att hon fått lära sig sy och således icke behöfde kasta bort sina penningar på onödiga arbetslöner. Ofta märkte hon att kamraterna gåfwo ut till någon af byns sömmerskor hwarje klädesplagg, huru obetydligt det än war, att sys. En stor del af deras inkomst gick således åt till arbetslöner för deras kläder. Mången af dem kunde sy ganska bra, men de iddes icke, de pratade och skrattade hällre med hwarandra, och tykte arbetslönen wara så ringa, att de nog kunde betala den. — På detta sätt hade Ewa redan tjänat i 4 år. Mången husmoder blickade med wälbehag på den flitiga, allwarliga flickan, som så träget och sakmodigt förrättade sina sysslor. Mången jämnårig närmade sig henne med aktning och wänskap, och mången yngling tänkte med wärme på hwilken duglig och ordentlig wärdinna hon skulle bli i ett eget, litet hem.

Ewas lyckligaste stunder woro, då hon ett par gånger om året fick tillåtelse att besöka sin mor. Hon medförde då penningar åt henne samt en liten gåfwa åt syskonen. Då war det jubel i syskonkretsen och hwar och en trängdes kring Ewa för att se henne och höra henne berätta något om sig själf. Maria fick wid dessa tillfällen också alltid ett besök. De båda wäninnorna samspråkade då gladt om gemensamma kära minnen i enkans lilla stuga. Dessa små utflygter till hemmet woro särdeles wälgörande för Ewa, hon tog sedan alltid med friska krafter och

nytt mod ihop med sitt arbete, glad och tacksam mot Gud för hwarje dag som förgick.

VI.

Åter ha några år förgått och åter står naturen i midsommarskrud. Ett stycke nedanom byn låg en täck nyuppbygd bondgård. Rödmålad med hwita fönster och dörrposter såg den leende och inbjudande ut, där den nästan helt och hållet doldes af lummiga gröna trän. Rönnar och syrener hade midsommaren till heder prydt sig i blomsterskrud. I den lilla trägårdstäppan frodades potatis och andra rotwäxter. Allt war så prydligt, städadt och wälordnadt. En stilla frid tyktes hwila öfwer hela huset. Framför den renskurade trappan låg friskt granris och genom en liten treflig förstuga inkom besökaren i en stor rymlig boningsstuga, där alt war skinande blankt och rent. Wid det öppna fönstret längst fram i stugan satto wid ett rödmåladt bord en ung bonde med sin hustru. Han höll en uppslagen psalmbok framför sig på bordet och läste högt en psalm om sommarens fägring och Guds godhet. Framför honom satt hans unga hustru med nedböjdt hufwud och hopknäpta händer och lyssnade på de sköna orden. — Psalmen war slut och de bägge makarna satto tysta. Det war så högtidsstilla därute. Fåglarne kwittrade jublande i träna en lätt windfläkt rörde den stora blommande rönnens grenar. Några hwita blad föllo genom det öppna fönstret ned på bordet. Då såg den unga hustrun upp. I de wackra blåa ögonen med det wemodiga uttrycket och de behagliga, lugna anletsdragen igenkänna wi lilla Ewa från den fattige arbetarens stuga. Hon hade gått framåt i slit och ädla dygder och slutligen genom sitt stilla, milda wäsen wunnit en ung redbar bondes hjärta. Den trefliga gården, som låg inbäddad i midsommarens grönska, war hennes hem. Ewa bröt först tystnaden. „Huru mycket", utbrast hon, „har jag ej att tacka Gud för, som satt mig i tillfälle att besöka en skola och inhämta nyttiga kunskaper. Hwad hade jag warit, om jag icke fått lära mig något!" „Ja, sade mannen, tillfället att förwärfwa sig lärdom är en af de största wälgärningar wi hafwa att tacka Gud för, ty genom den lära

wi känna icke blott arbetets wälsignelse, utan äfwen wärdet och nyttan af kunskaper". „Jag tror", sade Ewa tankfullt, „att många människor icke wore så fattiga och olyckliga, om de bara fått lära sig något. Men många föräldrar sätta icke sina barn i skola, isynnerhet om de själfwa icke hafwa lust, och icke sysselsätta de dem hemma häller med något. Jag minnes nog, huru grannbarnen och syskonen förr sprungo omkring och gjorde odygder, och huru föräldrarne jagade ut dem, då de tykte dem wara i wägen hemma. Mödrarna sakna lust och ihärdighet att lära sina barn det lilla de själfwa kunna. När wi ibland hemma wille göra något, så körde mor ut oss och sade: gån edra färde, icke kunnen I ännu göra något, nog lär turen ännu komma till er att träla och släpa. Jag känner flere af mina jämnåriga, hwilka icke fingo gå i skolan, utan sprungo omkring ända tils de blefwo så stora, att de kunde antaga någon tjänst. Nu wardt deras tid upptagen af tjänsteåligganden och de hunno icke widare lära sig något. Med njugg nöd kunna de därför spinna och sticka strumpa. Allt hwad de företaga sig går långsamt och tafatt. Det är så sorgligt med dem och icke hafwa de lust med handarbete häller — sina kläder och strumpor gifwa de ut att sys och stickas". „Nog är det så", gemälde mannen. „Till stor del är det mödrarnas fel, som icke hålla barnen till arbete. Låt wara att föräldrarne äro så fattiga att de icke ha något annat arbete att gifwa dem, så kunna de åtminstone låta dem taga del i de dagliga göromålen, såsom att diska, sopa, hämta in wed och så widare. På detta sätt skulle de fostras upp till dugliga människor, med kärlek till arbete och nyttig sysselsättning — och därigenom skulle de också undgå mången olycka och frestelse i framtiden". „Wet du", sade Ewa, „dessa dina ord påminna mig om twänne ordspråk, hwilka wi som barn skrefwo i wåra skolhäften, det ena lydde: „Fåfäng gå lärer mycket ondt", och det andra: „Lätjan är alla lasters moder".

Ewas fromma wäsende och outtröttliga omsorg om de sina hade äfwen slutligen wärkat godt på modern.

Hon war numera en arbetsam och wänlig kwinna, som

nöjd med sin lott, bodde kwar i den lilla stugan jämte sin yngsta dotter. Stugan hade genom Ewas och hennes mans försorg blifwit upputsad, och war numera trefligare och bekwämare än förr. Ewas bägge bröder woro ute i tjänst. De hade, tack ware Ewas omsorger, en kort tid njutit underwisning i folkskolan och uppwuxit till dugliga ynglingar, af hwilka modern hade mycken glädje. Den gamla kwinnan talade ofta om sin egen försummade uppfostran och sin oförmåga att uppfostra sina barn. Hon förebrådde sig själf bittert detta fel. Ofta sade hon till sina barn, att det war hennes okunnighet, lätja och trätlystnad, som orsakat att mannen fallit så djupt under dryckenskapslasten. Äfwen hon hade nu, ehuru sent, lärt sig skatta gudsfruktan och nyttan af skolbildning.

Direktionen för sällskapet „Svenska Folkskolans Vänner“:

Värkställande direktör: *Doktor W. Grefberg,* adr.: H:fors, Mikaelsgatan 3.

Ledamöter: *Folkskoleinspektor V. Öhberg.*
„ *Professor F. V. Gustafsson.*
„ *Filos. lic. I. Heikel.*
„ *Kontorsskrifvaren H. Hollmerus.*

Suppleanter: *Pastor F. L. Bengelsdorff.*
„ *Filos. mag. E. Lagus.*

Sekreterare: *Mag. P. Nordmann* adr.: H:fors, Anneg. 22.

Kassör: *Kassör J. H. Sjöholm,* adr.: H:fors, L. Robertsgatan 13.

Vaktmästare: *H. G. Sundström,* adr.: H:fors, Bangatan 17.

Tillkännagifvande.

Manuskript *till folkskrifter, behandlande ämnen ur fäderneslandets historie o. geografi, naturalhistorien, skildringar af seder och bruk, lättfattliga framställningar af frågor rörande landets samhällsskick och statsrättsliga ställning m. m., uppköpas af sällskapet „Svenska Folkskolans Vänner“.*

1001847573

SKRIFTER

Utgifna af Sällskapet

Svenska Folkskolans Vänner.

Första häftet: **James A. Garfield,** president i Nord-Amerikas Förenta stater. Lefnadsteckning, bearbet. efter W. M. Thayer m. fl. Bokhandelspris: *40 pi.*

Andra häftet: **Emigrationen.** Tvänne uppsatser i en af dagens brännande frågor. Bokhandelspris: *40 pi.*

Tredje häftet: **En byhistorie.** Teckning ur folklifvet af Parus Ater. Inhemskt original. Bokhandelspris: *20 pi.*

Fjärde häftet: **Ur Finlands historie.** En blick på Finlands historie. — Per Brahe. — Skärmytslingen på Älgsjö. — Kriget 1808—9. — J. L. Runeberg. Bokhandelspris: *40 pi.*

Femte häftet: **Härdt prōfvad.** Skildring ur värkligheten af Zakarias Nielsen. Öfvers. från danskan. — **Skuld och försoning.** En berättelse ur folklifvet af Aina. Bokhandelspris: *20 pi.*

Sjätte häftet: **Om kopporna och vaksinationen** af J. H. — **Prästens fosterdotter.** Skildring ur det värkliga lifvet T. A. Thyregod. Öfversättning från danskan. Bokhandelspris: *30 pi.*

Sjunde häftet: **Om Runorna,** nordens älsta skriftecken. Efter Köbke, Liljegren, Geijer m. fl. af A. O. F. Bokhandelspris: *25 pi.*

Åttonde häftet: **Herodes den Store** af A. Ingerslev. Öfversättning från danskan. Bokhandelspris *25 pi.*

Nionde häftet: **Under skilda fanor.** Berättelse från 1788—90 års krig af P. Nordmann. Bokhandelspris *50 pi.*

Tionde häftet: **Lotsen och hans hustru.** En historie berättad af Aina. — **Berättelse** afgifven af Direktionen för föreningen „Svenska Folkskolans Vänner" till föreningens årsmöte den 9 juni 1883. — **Berättelse** afgifven af Direktionen för föreningen „Svenska Folkskolans Vänner" till föreningens årsmöte den 7 juni 1884. Bokhandelspris *15 pi.*